

УДК 336.717.061

РОЗВИТОК АВТОКРЕДИТУВАННЯ В БАНКАХ В УМОВАХ КРИЗИ

Белікова Т. В., к. е. н, доцент (ХДТУБА)

В статті проаналізовано умови кредитування покупки автомобілів в банках в умовах фінансової кризи.

Ключові слова: банк, автокредитування, процентна ставка

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями.

Кредитний ринок забезпечує найшвидший доступ до ресурсів завдяки тому, що кредит можна отримати у досить короткі терміни – протягом кількох днів. Тому, якщо споживачеві не вистачає необхідної суми грошових коштів на придбання товару, він може скористатися послугами банків або інших фінансових установ.

Аналіз останніх досліджень та виділення невирішених частин загальної проблеми.

Питанням банківського кредитування приділялася велика увага як в науковому, так і в теоретичному аспектах. Банківське кредитування вивчали такі вітчизняні вчені, як Г.Ю. Шемшученко [1], О.А. Кириченко [2] та інші.

Метою статті є аналіз умов кредитування покупки автомобілів в українських банках та перспектив розвитку автокредитування в Україні.

Виклад основного матеріалу.

В передкризовий період автокредитування було дуже популярним серед українців. Воно розвивалося стрімкими темпами. В другій половині 2007 року річні ставки по кредитуванню авто були найнижчими: якщо в січні 2007 року середня річна процентна ставка дорівнювала 16,88 % [3], то в вересні того ж року – 14,34 % [3]. На значне зниження ставок по автокредитам восени 2007 року пішли такі великі банки як Райффайзен Банк Аваль (ставка знизилася на 6,5 п. п.), Кредитпромбанк (на 6,3 п. п.), Укрсоцбанк (на 3,95 п. п.) і Правекс-Банк (на 3 п. п.) [3].

Фінансова криза суттєво вплинула на розвиток автокредитування в Україні. Вже на початок 2008 року річна процентна ставка почала поступово підвищуватися, досягнув максимального значення в середині 2009 року. Динаміку середніх річних процентних ставок [4, 5] представлено на рис. 1.

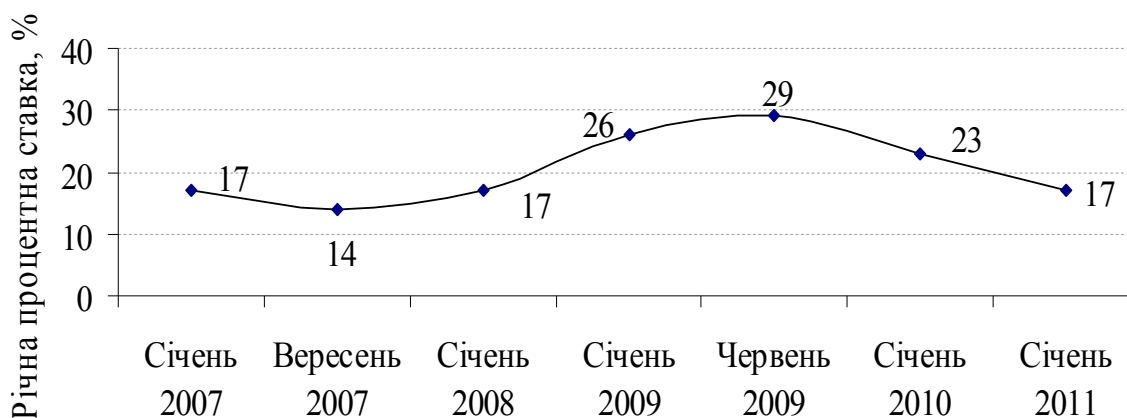

Рисунок 1 – Динаміка середніх річних процентних ставок кредитування на купівлю авто

З рис. 1 видно, що середня процентна ставка на січень 2011 року знизилася на 6 п. п. відносно січня 2010 року, та досягла рівня початку 2007 року. Спостерігається тенденція зниження процентної ставки.

Кількість банків, що кредитували авто в передкризовий період, значно скоротилася, та станом на листопад 2008 р. склала лише 6: Форум,

Правекс-банк, Брокбізнесбанк, Сбербанк Росії (Україна), Альфа-Банк, VAB Банк [3].

В червні 2009 р. кредитують нові іномарки всього 9 банків, але це значення поступово зростає та на кінець лютого 2011 р. складає 33 банківські установи, на початок березня цього року – вже 40.

З початку кризи значно скоротилася кількість автомобілів, що купуються в кредит: на початок 2008 року 70 % нових авто придбалася на

кредитні кошти [3], в кінці цього року їх кількість зменшилася вдвічі. В 2010 – 2011 роках це значення поступово зростає.

Кредити на нові автомобілі іноземного виробництва станом на початок березня 2011 р. за даними компанії "Простобанк Консалтинг" [4] надають 40 банків, на нові авто вітчизняної збірки – 28. Кредити на старі авто надають всього декілька банків: 9 банків на машини іноземної збірки зі строком кредитування 1 рік (Плюс Банк, Ощадбанк, Кредобанк, Всеукраїнський Банк Розвитку, Мегабанк, ВМ Банк, ВТБ Банк, Індекс

Банк та Український Професійний Банк), з них тільки 4 мають строк кредитування до 5-и років. Чотири банки кредитують старі машини вітчизняного виробництва – Ощадбанк, Мегабанк, Український Професійний Банк та ВТБ Банк, з них тільки ВТБ Банк надає кредити строком до 5-и років.

Умови кредитування автомобілів 10 найкрупнішими за величиною капіталу банками [6] на 11 лютого 2011 р. представлено в табл. 1 [7 – 15].

Таблиця 1

Умови кредитування автомобілів станом на 11 лютого 2011 р.

Назва банку	Максимальний строк кредиту, років	Річна ставка, %	Мінімальний аванс від вартості авто, %	Одноразова комісія, %
Укресімбанк	3	26,75	від 50	1,80
Ощадбанк	7	22,00	від 10	0,00 – 1,00
Приватбанк	5	22,40	30	-
Райффайзен Банк Аваль	-	-	-	-
Укрсоцбанк ¹	7	8,80 – 18,80 ²	від 20	0,30 – 2,30
ВТБ Банк	1 – 3	21,00	30	1,50
	4 – 5	22,00		
	1 – 3	23,00	30	2,00
	4 – 5	24,00		
Промінвестбанк	-	-	-	-
Альфа-Банк	7	19,10 – 22,20 ²	від 15	2,50
ОТП Банк	5	6,99 – 17,99 ²	від 40	-
ПУМБ	5	12,50 – 19,50 ²	від 30	0,00 – 1,50

¹ - програма "Весна змінює зиму – купи собі машину!", діє з 01.02.2011 р. по 31.03.2011 р.

² – залежить від строку кредиту та суми первісного внеску

З табл. 1 видно, що з 10 найкрупніших за розміром капіталу банків тільки 8 надають кредити на покупку авто. Райффайзен Банк Аваль та Промінвестбанк покупку авто не кредитують.

Крім платежів, наведених в табл. 1, покупцю авто необхідно зробити наступні платежі: реєстрація автомобілю у Державному реєстрі застав, страхування КАСКО, страхування цивільної відповідальності, послуги нотаріуса, держмити, відрахування в ПФ, реєстрація в ДАІ. Тому ефективна процентна ставка за користування кредитом буде на декілька процентних пунктів вищою, ніж заявлена річна ставка.

З табл. 1 видно, що найнижчі річні процентні ставки в ОТП Банку, Укрсоцбанку, Першому Українському Міжнародному Банку та Альфа-Банку.

В ОТП Банку при мінімальній ставці 6,99 % розмір авансованого внеску складає 75 % вартості авто, строк кредитування – до 12 місяців. Ефективна процентна ставка складає 11,61 %, тобто на 4,62 п.п. перевищує заявлену. При терміні

кредитування до 24 місяців при тому же розмірі авансу процентна ставка зростає до 9,99 %. При мінімальному розмірі авансу (40 % – 49,99 %) та максимальному терміні кредитування (5 років) процентна ставка дорівнює 17,99 % річних. Ефективна процентна ставка – 18,97 %. Графік погашення – ануїтетний. Якщо клієнт бажає стандартний графік погашення, то процентна ставка зростає на 0,25 %. Фіксована ставка застосовується тільки для кредитів до 12 місяців. Крім того, зазначено нижню межу ставки – вона в будь-якому разі не може опуститися нижче 8,99 %.

Одна з привабливіших на першу половину лютого 2011 р. акційна програма кредитування авто – в Укрсоцбанку. При мінімальній ставці 8,80 % кредит надається строком не більше, ніж 1 рік. Одноразова комісія при цьому складає 2,30 % від суми кредиту. Ефективна процентна ставка – 13,05 %, тобто на 4,25 п.п. більше вказаної річної ставки. При терміні кредитування 7 років процентна ставка підвищується до 18,80 % річних. Одноразова комісія складає 0,30 % від суми

кредиту. Ефективна процентна ставка – 18,88 %, тобто більше заявленої на 0,08 %. При будь-якому терміні кредитування процентна ставка – плаваюча. Графік погашення стандартний.

В Першому Українському Міжнародному Банку при мінімальній ставці 12,50 % кредит надається на строк до 12 місяців, авансовий внесок при цьому повинен бути не меншим ніж 70 % вартості авто. При мініальному авансі – 30 % та терміні кредитування до 5-и років процентна ставка зростає до 19,50 %. Ефективна процентна ставка в обох випадках дорівнює заявленій річній ставці.

В Альфа-Банку кредит при мінімальній ставці 19,1 % надається на термін 1 рік при

первісному внеску більше 50 % від вартості авто. Крім того, в цьому банку стягується одноразова комісія в розмірі 2,5 % від суми кредиту. Ефективна процентна ставка дорівнює 23,72 %. При максимальному терміні кредитування (7 років) та мініальному первісному внеску (15 % – 29 %), річна процентна ставка – 22,2 %. Ефективна процентна ставка при цих умовах – 22,91 %. Ці дані показують, що клієнту вигідніше взяти кредит в цьому банку під більший процент та на довший строк.

Кредит в банку можна отримати не на будь-яке авто, а тільки з визначеним банком строком використання (найчастіше, нові) та країною виробником (табл. 2).

Таблиця 2

Можливість кредитування покупки авто в залежності від строку використання та країни виробника

Назва банку	Нові автомобілі		Старі автомобілі	
	іноземної збірки	вітчизняної збірки	іноземної збірки	вітчизняної збірки
Укрексімбанк	+	+	–	–
Ощадбанк	+	+	+	+
Приватбанк	+	+	–	–
Райффайзен Банк Аваль	–	–	–	–
Укрсоцбанк	+	+	–	–
ВТБ Банк	+	+	+	+
Промінвестбанк	–	–	–	–
Альфа-Банк	+	–	–	–
ОТП Банк	+	–	–	–
ПУМБ	+	+	–	–

З табл. 2 видно, що більшість банків надають кредити на покупку нових іномарок; 6 банків з 10-и, що досліджуються, – на покупку нових автомобілів вітчизняного виробництва, і тільки 2 – кредитують старі авто. Максимальний вік авто для отримання кредиту в Ощадбанку – 4 роки, в ВТБ Банку – 5 років.

Протягом останніх місяців в Україні суттєво знизилася вартість автокредитів. Так, середня реальна вартість кредитів на покупку нових авто іноземного виробництва строком на три роки на 31.01.2011 р. склала 17,7 % річних. На 27.12.2010 р. вона була на рівні 18,77 % реальних річних. Таким чином, за перший місяць року ставка знизилася на 1,07 процентних пунктів. Найбільше подешевіли позики строком на один рік – на 1,81 п.п., до 16,09 % реальних річних. Реальні ставки по автокредитам строком на сім років теж знизилися, але значно менше – на 0,77 п.п., до 16,7 % річних [4].

Також знизилася й середні ставки по позиках на покупку авто вітчизняного виробництва. Так, кредити строком на три роки подешевіли на 0,95 процентних пунктів, до

19,99 % реальних річних. Найбільше подешевіли позики строком на один рік – на 1,01 п.п., до 21,05 % реальних річних.

Висновки. За прогнозними даними протягом 2011 р. процентні ставки по кредитах на покупку авто суттєво не зміняться. Це зв'язано, насамперед, з двома факторами: по-перше, це висока вартість залученого капіталу; по-друге, це значне зниження ставок по кредитах протягом попереднього року.

Проте, при збереженні тенденції до зниження ставок по депозитах та залученню більш дешевих ресурсів ставки по кредитах поступово повинні знижуватися, і кредити на покупку авто ставати більше доступними.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Шемшученко Г.Ю. Фінансово-правове регулювання банківського кредитування. Монографія [Текст] / Г.Ю. Шемшученко. – К.: Юридична думка, 2006. - 264 с.
2. Кириченко О.А. Управління ризиками у сфері банківського споживчого кредитування [Текст] / О.А. Кириченко, Л.В. Патерікіна //

Банківська справа. - 2008.- № 6.- С. 15-27.

3. Ипотека в Украине [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ipoteka.net.ua>.

4. Простобанк консалтинг [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://www.prostobank.com>.

5. Українська національна іпотечна асоціація [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unia.com.ua>.

6. Асоціація українських банків [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://aub.org.ua>.

7. Офіційний сайт Укрексімбанку [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eximb.com>.

8. Офіційний сайт Ощадбанку [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oschadnybank.com>.

9. Офіційний сайт Приватбанку [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://privatbank.ua>.

10. Офіційний сайт Райффайзен Банк Аваль [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aval.ua>.

11. Офіційний сайт ВТБ Банку [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vtb.com.ua>.

12. Офіційний сайт Промінвестбанку [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pib.com.ua>.

13. Офіційний сайт Альфа-Банку [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www2.alfabank.dc.utel.ua>.

14. Офіційний сайт ОТП Банку [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.otpbank.com.ua>.

15. Офіційний сайт ПУМБ [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pumb.ua>.

16. Офіційний сайт Кредитпромбанку [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kreditprombank.com>.

17. Офіційний сайт Правекс-банку [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravex.com>.

Аннотация. В статье проводится анализ условий кредитования покупки автомобилей в условиях финансового кризиса.

Ключевые слова: банк, автокредитование, процентная ставка.

Summary. In article carry out analysis conditions on crediting for purchase of cars in banks with financial crisis.

Keywords: bank, credit for the purchase of cars, interest rate.

*Рецензент д.е.н., професор НТУ «ХПИ» Тимофєєв В.М.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*

УДК 65. 014. 1: 504. 062. 2

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ФАКТОРОВ ЕКОЛОГО- ЕКОНОМІЧЕСКОГО УПРАВЛІННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ УРОВНЕ

Ветрова А.А., аспірант (НАПКС)

У статті проаналізовані теоретико-методичні підходи до класифікації чинників, що визначають функціонування соціо-економічних систем з врахуванням екологічних проблем. Визначені чинники еколого-економічного управління на регіональному рівні.

Ключові слова: екологічна безпека, еколого-економічне управління, чинники.

Постановка проблеми. В настоящее время существует проблема нарушения степени устойчивости развития общества и в данной ситуации существование будущих поколений поставлено под угрозу нынешней экологической

стратегией государств, при которой природный потенциал, используемый человечеством, не успевает восстанавливаться в процессе естественных процессов самовосстановления.